

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Velferðarráðuneytið
b.t. Bolla Pórs Bollasonar
Hafnarhúsinu við Tryggvagötu
101 Reykjavík

Reykjavík 28. október 2016

1608009SA TP
Málalykill: 00.64

Efni: Undanþágur frá íbúafjölda þjónustusvæða í málaflokki fatlaðs fólks

Vísað er til tveggja erinda velferðarráðuneytsins, þar sem óskað er eftir umsögn sambandsins um framkomnar beiðnir sveitarfélaga um undanþágu frá ákvæði um lágmarksíbúafjölda þjónustusvæða í málaflokki fatlaðs fólks.

Annars vegar er um að ræða beiðni Seltjarnarnesbæjar um undanþágu, sem fela myndi í sér að núverandi þjónustusvæði Seltjarnarness og Reykjavíkurborgar væri lagt af (tillaga er um að þetta gerist 1. janúar n.k.)

Hins vegar er um að ræða beiðni Akraneskaupstaðar og Hvalfjarðarsveitar um undanþágu, sem fela myndi í sér að þessi tvö sveitarfélög myndi nýtt þjónustusvæði. Verði undanþágan veitt, mun gert ráð fyrir að núverandi þjónustusvæði Vesturlands starfi áfram en minnki sem nemur nýju þjónustusvæði. Í beiðni Akraneskaupstaðar og Hvalfjarðarsveitar kemur ekki fram við hvaða tímasetningu sé miðað, hvað varðar breytingu, en fyrir liggur að íbúar sveitarfélaganna tveggja voru 7.530 þann 1. janúar 2016. Á sama tíma voru íbúar í hinum sveitarfélögum átta á þjónustusvæðinu 8.236 talsins (tölur Hagstofu Íslands).

Sambandið hefur áður veitt umsögn um slík erindi, sbr. bréf þess til velferðarráðuneytisins dags. 3. júlí 2015 (málsnúmer sambandsins 0712408SA). Í því bréfi var farið ítarlega yfir bakgrunn ákvæða um lágmarksíbúafjölda þjónustusvæða og greint hvaða tilgangi slík ákvæði þjóni.

Varðandi erindin sem bárust á árinu 2015, byggðist svar sambandsins á því að ýmsilegt mælti með því að fallist yrði á undanþágubeiðnir en jafnframt að önnur atriði mæltu gegn því. Þessi sjónarmið voru rakin í bréfinu en fram kom einnig að sambandið tæki út af fyrir sig ekki afstöðu til þess hvernig vega ætti ólík sjónarmið saman þegar ákvörðun væri tekin um veitingu undanþágu eða ekki.

Að mati sambandsins eru flest sömu sjónarmið uppi varðandi þau tvö erindi sem borist hafa á árinu 2016. Rétt er þó að taka fram að úrbætur hafa verið gerðar á fjárhagsgrundvelli þjónustu við fatlað fólk, sbr. lokasamkomulag ríkis og sveitarfélaga um fjárhagsgramma þjónustu sveitarfélaga við fatlað fólk, dags. 11. desember 2015. Þá voru um síðustu áramót gerðar breytingar á reglum Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga um framlög til þjónustu við fatlað fólk, sem koma m.a. til móts við það að lítil þjónustusvæði og svæði með dreifða þjónustu geti staðið undir rekstrarábyrgð með tiltölulega hagkvæmum hætti.

Vægi sveiflujöfnunar hefur einnig vaxið frá fyrra ári, með því að jöfnunarsjóður greiddi út viðbótarframlög að fjárhæð 300 m.kr. í júlí sl.

Þessi atriði hafa að einhverju marki breytt þeirri mynd sem uppi var árið 2015 og er rétt að greina áhrifin. Það sjónarmið er hins vegar óbreytt frá fyrra ári að óæskilegt sé

að þrýsta sveitarfélögum inn í samstarfsform sem áhugi þeirra stendur ekki til. Þannig liggur fyrir að ef ekki verður fallist á framkomin erindi, mun það fyrirsjáanlega geta leitt af sér að ráðherra taki ákvarðanir um stærð eða mörk þjónustusvæða. Þær ákvarðanir eru að óbreyttum lögum bindandi fyrir hlutaðeigandi sveitarfélög sbr. 4. mgr. 4. gr. laga nr. 59/1992, og neikvæðar gagnvart forræði þeirra á nærþjónustu við íbúa sína.

Varðandi lagagrundvöll ákvarðana er rétt að taka fram að núgildandi ákvæði í 3. mgr. 4. gr. laga nr. 59/1992, um málefni fatlaðs fólks m.s.b. gengur út frá því að undanþágur styðjist við landfræðilegar aðstæður án tillits til þess hvort hlutaðeigandi sveitarfélög hafi vilja til samstarfs eða ekki.

Eins og ráðuneytinu er kunnugt kom núverandi skipan á samstarfi sveitarfélaga til umfjöllunar í starfshópi sem skipaður var þann 17. febrúar 2014, um endurskoðun laga um málefni fatlaðs fólks og laga um félagsþjónustu sveitarfélaga.

Tillaga starfshópsins, sem skilað var til ráðherra þann 14. október sl., felur í sér að fallið verði frá því fyrirkomulagi að þjónustusvæði fyrir fatlað fólk innihaldi að lágmarki 8.000 íbúa, með tiltölulega þröngum undanþáguheimildum. Lagt er til að tekið verði upp sama fyrirkomulag og gilt hefur skv. lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991, þar sem sveitarfélögum er í raun frjálst að mynda með sér þjónustusvæði eftir því sem best hentar. Í greinargerð með tillögunni kemur fram að sú samvinna hafi almennt gengið ágætlega og vel fari á því að sveitarfélög sem standi saman að félagsþjónustusvæði starfi einnig saman að þjónustu við fatlað fólk. Gert er ráð fyrir að um þetta samstarfsform í þjónustu við fatlað fólk gildi almennar reglur sveitarstjórnarlaga og laga um félagsþjónustu sveitarfélaga.

Virðingarfyllt

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Karl Björnsson
framkvæmdastjóri

Afrit: Sveitarstjórnir
Stjórnendur þjónustusvæða
Jöfnunarsjóður sveitarfélaga